

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور

۱۸. شرکت های (بنگاه های) دولتی حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات

مقدمه

یکی از اجزای اصلی تشکیل دهنده بودجه کل کشور بودجه شرکت های دولتی محسوب می شود. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶، ۳۸۰ شرکت دولتی دارای ارقام بودجه ای هستند که از این تعداد ۱۴ شرکت در شمار شرکت های فعال در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات قرار می گیرند. براساس سیاست های کلی اصل چهارم قانون اساسی که از سوی مقام معظم رهبری ابلاغ شده است، خصوصی سازی شرکت های دولتی و به دنبال آن کوچک سازی دولت از اهمیت بسزایی در شکوفایی اقتصادی کشور برخوردار است حال آنکه بودجه شرکت های دولتی فعال در عرصه فناوری اطلاعات و ارتباطات در چند سال اخیر بالاخص در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ به طور قابل توجهی افزایش یافته است. نتیجه چنین رویکردی در طول سال های اخیر نشان می دهد که افزایش هزینه ها بیش از افزایش درآمدها سبب شده است که سود خالص شرکت های دولتی فعال در این حوزه کم شود.

در گزارش حاضر ارقام بودجه ای ۱۴ شرکت فناوری اطلاعات و ارتباطات شامل شرکت سهامی ارتباطات زیرساخت، شرکت دولتی پست بانک، مرکز گسترش فناوری اطلاعات، شرکت سهامی صنایع الکترونیکی شیراز، شرکت سهامی صنایع مخابراتی صایران، شرکت سهامی ایزایران، شرکت سهامی صنایع الکترونیکی ایران، صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیکی (شرکت مادر تخصصی)، شرکت سهامی صنایع قطعات الکترونیکی، شرکت سهامی مرکز تحقیق و تولید وسایل الکترونیکی، شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران شرکت سهامی خدمات هوایی پست و مخابرات پیام و سازمان فناوری اطلاعات بررسی می شود. در بخش نخست از این گزارش، درآمد و هزینه کلی این شرکت ها بررسی خواهد شد و سپس بودجه شرکت های مذکور در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۵ مورد مقایسه قرار خواهد گرفت. در بخش آخر نیز جمع بندی مطالب ارائه می شود.

مشخصات لایحه

دوره دهم - سال اول

شماره ثبت:

۲۲۰

شماره چاپ:

۳۶۳

تاریخ چاپ:

۱۳۹۵/۹/۲۰

معاونت پژوهش های

زیربنایی و امور

تولیدی

دفتر: مطالعات ارتباطات

و فناوری های نوین

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۸۰۱۵۲۱۳

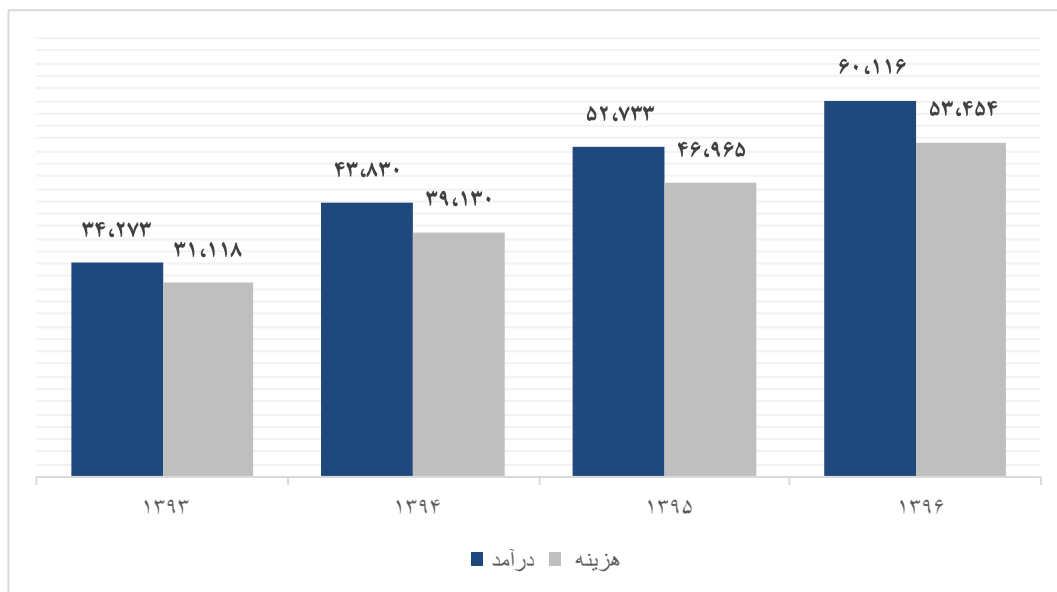
تاریخ انتشار:

۱۳۹۵/۱۰/۷

وضعیت کلی بودجه (درآمدها و هزینه های) شرکت های دولتی

در این گزارش درآمدها و هزینه های ۱۴ شرکت دولتی حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات از لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ استخراج شده است. همانگونه که در نمودار ۱ به خوبی نمایش داده شده، بودجه شرکت های دولتی فعال در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات در طول سال های اخیر افزایش یافته و سهم قابل توجهی از مجموع بودجه بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات را به خود اختصاص داده است.

نمودار ۱. مقایسه جمع درآمد و هزینه‌های شرکت‌های دولتی فناوری اطلاعات و ارتباطات
در قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۳، ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ (میلیارد ریال)

مأخذ: پیوست ۳ قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۵ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۶.

درآمد شرکت‌های مذکور در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ نسبت به سال گذشته ۷,۳۸۳ میلیارد ریال افزایش داشته است که این افزایش درآمد به افزایش درآمد شرکت ارتباطات زیرساخت مرتبط است. درآمد شرکت ارتباطات زیرساخت از ۱۹,۸۵۰ میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ به ۲۱,۸۰۰ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ رسیده است. البته نباید این نکته را از نظر دور داشت که در کنار افزایش درآمدها، هزینه‌ها نیز تا حدودی به همان نسبت افزایش یافته است. بررسی رشد هزینه‌ها و درآمدهای شرکت‌های فعال در عرصه فناوری اطلاعات و ارتباطات حاکی از آن است که میانگین رشد سالیانه هزینه‌های این شرکت‌ها در طول سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۶ از رشد ۱۹ درصدی برخوردار بوده و درآمدها نیز ۲۰ درصد رشد داشته است.^۱

۲. مقایسه بودجه شرکت‌های دولتی حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات و مقایسه لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ نسبت به قانون سال ۱۳۹۵

جدول ۱ درآمد، هزینه و سود شرکت‌های فعال در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ را نشان می‌دهد. بیشترین میزان افزایش سود پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ متعلق به مرکز گسترش فناوری اطلاعات است که ۵۰ درصد سود ویژه آن در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ به ۲۹ میلیارد ریال رسیده که نسبت به سال قبل ۲۷ درصد رشد را نشان می‌دهد. شرکت سهامی ارتباطات زیرساخت با ۲۰ درصد رشد نسبت به سال گذشته و دستیابی به سود ویژه ۳,۱۷۷ میلیارد ریال در لایحه سال جاری جایگاه بعدی را به خود اختصاص داده است.

۱. خاطرنشان می‌شود مجموع درآمدها و هزینه‌های ارقام دوبرار منظور شده شرکت سهامی صنایع الکترونیک شیراز، سهامی صنایع مخابراتی صابریان، سهامی ایزایران، سهامی صنایع الکترونیک ایران، سهامی صنایع قطعات الکترونیک، سهامی انستیتو ایزایران و سهامی ایزایران هر دو برابر با ۲۸۲ میلیارد ریال است که از مجموع درآمدها و هزینه‌های مندرج در نمودار و نیز جدول ۱ کسر نشده است.

جدول ۱. درآمدها، هزینه‌ها و سود ویژه شرکت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات پیش‌بینی شده

(میلیون ریال)

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ و مصوب در قانون سال ۱۳۹۵

ردیف	شماره طبقه‌بندی	نام شرکت	لایحه بودجه سال ۱۳۹۶			درصد رشد سود ۱۳۹۶-۱۳۹۵
			درآمد	هزینه	۵۰ درصد سود ویژه	
۱	۲۵۴۰۰۰	شرکت سهامی صنایع الکترونیک ایران	۱,۷۵۶,۴۵۵	۱,۷۴۳,۹۶۰	۶,۲۴۸	۱۳,۷۸۶
۲	۲۵۴۱۰۰	شرکت سهامی صنایع قطعات الکترونیک	۱,۱۸۲,۷۴۱	۱,۱۷۳,۷۵۴	۴,۴۹۴	۱۱,۶۸۱
۳	۲۷۰۰۰۰	شرکت سهامی ایزایران	۲,۱۸۲,۰۰۰	۲,۱۶۵,۵۴۸	۸,۲۲۶	۱۸,۱۴۹
۴	۲۸۳۱۰۰	شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران	۱۰,۷۰۰,۰۰۰	۱۰,۷۰۰,۰۰۰	۰	۰
۵	۲۸۳۱۱۰	شرکت سهامی خدمات هوایی پست و مخابرات - پیام	۱۹۰,۰۰۰	۱۹۰,۰۰۰	۰	۰
۶	۲۸۳۳۰۰	شرکت سهامی ارتباطات زیرساخت	۲۱,۸۰۰,۰۰۰	۱۵,۴۴۵,۸۳۳	۳,۱۷۷,۰۸۴	۲,۶۴۱,۹۰۲
۷	۲۸۳۴۰۰	سازمان فناوری اطلاعات	۶۸۴,۰۰۰	۶۸۴,۰۰۰	۰	۰
۸	۲۸۳۶۰۰	شرکت سهامی مرکز تحقیق و تولید وسایل الکترونیک	۲۴۰,۰۰۰	۲۳۸,۸۰۰	۶۰۰	۴,۱۳۰
۹	۲۹۳۳۱۰	صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک شرکت مادر تخصصی	۱۱۶,۵۷۵	۱۰۸,۵۸۲	۳,۹۹۷	۶,۵۷۷
۱۰	۲۹۴۳۹۰	شرکت سهامی صنایع الکترونیک شیراز	۳,۷۳۰,۰۰۰	۳,۷۰۶,۲۲۰	۱۱,۸۹۰	۵۳,۳۴۶
۱۱	۲۹۴۴۰۰	شرکت سهامی صنایع مخابراتی صابیران	۲,۵۳۴,۰۰۰	۲,۵۱۳,۲۱۹	۱۰,۳۹۱	۲۴,۸۲۵
۱۲	۲۹۵۰۹۰	شرکت سهامی انستیتو ایزایران	۶۱۹,۴۰۰	۶۱۲,۷۶۶	۳,۳۱۷	۱۰,۶۷۱
۱۳	۲۳۴۸۴۰	مرکز گسترش فناوری اطلاعات	۱,۳۰۶,۴۰۰	۱,۲۴۶,۶۶۱	۲۹,۸۷۰	۲۳,۴۹۵
۱۴	۲۸۳۹۰۰	شرکت دولتی پست بانک	۱۳۰,۷۵,۳۷۵	۱۲,۹۲۵,۳۷۵	۷۵,۰۰۰	۷۵,۰۰۰
		جمع	۶۰,۱۱۶,۹۴۶	۵۳,۴۵۴,۷۱۸	۳,۳۳۱,۱۱۷	۲,۸۸۳,۵۶۲

همانگونه که در جدول ۱ به خوبی مشهود است سود ویژه ۸ شرکت کاهش یافته است که در این راستا شرکت سهامی مرکز تحقیق و تولید وسایل الکترونیک با ۸۵ درصد، شرکت سهامی الکترونیک شیراز با ۷۸ درصد، شرکت سهامی انستیتو ایزایران با ۶۹ درصد، شرکت سهامی صنایع قطعات الکترونیک با ۶۲ درصد، شرکت سهامی صنایع الکترونیک ایران و شرکت سهامی ایزایران با ۵۵ درصد و در نهایت صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک شرکت مادر تخصصی با ۳۹ درصد کاهش همراه بوده است. با این همه مجموع سود ویژه کل شرکت‌های فعال در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات نسبت به سال گذشته ۱۶ درصد افزایش داشته است که این امر به رغم کاهش سود ویژه ۸ شرکت پیش‌گفته از افزایش سود ویژه شرکت ارتباطات زیرساخت به رقم ۳,۱۷۷ میلیارد ریال حکایت دارد که این افزایش عمدتاً از عواید حاصل از فروش پهنای باند به‌دست آمده است.

در اینجا ذکر این نکته ضروری به نظر می‌رسد که در جزء «۱» بند «الف» ماده (۸۳) لایحه برنامه ششم توسعه که به تصویب کمیسیون تلفیق برنامه ششم نیز رسیده مقرر شده است که شرکت ارتباطات زیرساخت به چند شرکت مستقل تقسیم‌بندی شود که در صورت تصویب نهایی در مجلس شورای اسلامی، درآمدها و هزینه‌های این شرکت مهم و تأثیرگذار در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات کشور را متأثر از خود می‌سازد.

جزء «۱» بند «الف» ماده (۸۳) لایحه برنامه ششم توسعه اشعار می‌دارد: به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات اجازه داده می‌شود نسبت به اصلاح ساختار و تغییر نام شرکت ارتباطات زیرساخت به «شرکت ملی ارتباطات ایران» و ایجاد شرکت یا شرکت‌های مورد نیاز آن در چارچوب امکانات موجود و تفکیک مأموریت‌ها و در سقف تعداد پست‌های سازمانی موجود اقدام و اساسنامه شرکت‌های مذکور را حداکثر ظرف مدت ۶ ماه به تصویب هیئت وزیران برساند. به شرکت ملی ارتباطات

ایران اجازه داده می‌شود از طریق شرکت با شرکت‌های مورد نیاز خود به منظور شتاب‌بخشی توسعه زیرساخت‌ها و حضور مؤثر در بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی صدور خدمات فنی و مهندسی و پهنای باند نسبت به مشارکت و سرمایه‌گذاری مشترک با بخش‌های خصوصی و عمومی غیردولتی و شرکت‌های خارجی با رعایت منافع ملی اقدام نماید.

شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران که در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ در شمار شرکت‌های دارای مصوبه واگذاری قرار داشته است در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ و با توجه به تصویب لایحه اساسنامه پست جمهوری اسلامی ایران در کمیسیون صنایع و معادن مجلس در شمار شرکت‌های دولتی گروه ۳ موضوع ماده (۲) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی (شرکت‌های ماندنی) قرار گرفته است.

نتیجه‌گیری

جمع کل سود پیش‌بینی شده شرکت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات در لایحه سال ۱۳۹۶ نسبت به سال گذشته ۱۶ درصد رشد در نظر گرفته شده است. در میان این شرکت‌ها سود ویژه ۸ شرکت کاهش قابل توجهی داشته است و صرفاً سود ویژه دو شرکت ارتباطات زیرساخت و مرکز گسترش فناوری اطلاعات افزایش یافته است. چنین کاهشی در میان ۸ شرکت دولتی از میان ۱۴ شرکت فعال در عرصه فناوری اطلاعات و ارتباطات که قابل توجه است تا آنجا که در صورت ادامه چنین روندی شاهد زیانده شدن این شرکت‌ها در سال‌های آتی خواهیم بود. همان‌طور که قبلاً نیز به آن اشاره شد براساس جزء «۱» بند «الف» ماده (۸۳) لایحه برنامه ششم توسعه، شرکت ارتباطات زیرساخت به چند شرکت تفکیک خواهد شد که این تفکیک می‌تواند زمینه واگذاری امور غیرحاکمیتی فعلی شرکت ارتباطات زیرساخت را در آینده نزدیک فراهم کند و به تبع آن تأثیر قابل توجهی در بهبود وضعیت کارآیی و بهره‌وری شرکت ارتباطات زیرساخت خواهد داشت.

واگذاری شرکت پست جمهوری اسلامی ایران با تصویب اساسنامه و تفکیک وظایف حاکمیتی از غیرحاکمیتی در اساسنامه مذکور نیز در لایحه بودجه ۱۳۹۶ منتفی شده است. با وجود تکلیف قانونی ماده (۲۷) اساسنامه مبنی بر واگذاری دو اپراتور (کارور) پستی تا یک سال پس از تصویب اساسنامه، انتظار انجام وظایف غیرحاکمیتی از شرکت مذکور خارج می‌شود که این موضوع کارآیی شرکت نسبت به سال‌های گذشته را افزایش می‌دهد.

